

Predikatie over Hebreëën 11:30, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 26 juli 1950 te Den Haag

Gezongen: Psalm 3:3.

Gelezen: Jozua 6:1-21.

Gebed:

Heere, Gij hebt ons allen nog bewaard bij het leven, de gezondheid en de krachten. Het had anders kunnen zijn. Dat het is zoals het is, het zijn Uw goedertierenheden. Ach, dat deze ons leiden mogen tot bekering. Dat ons hart mocht uitgaan naar U, en naar de dingen van Uw Koninkrijk, want in dezelve is het leven.

Wil ons aanzien en gedenken in de Zoon Uwer liefde. In onszelf aangemerkt zijn wij gans en al verwerpelijk. Moedwillig en vrijwillig hebben wij U verlaten, en wat er van ons geworden is, dat openbaren wij van ogenblik tot ogenblik. Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

Het is door Uw goedheid dat wij aan de avond van deze werkdag hier met elkander een ogenblik mogen vergaderd zijn. Ons doel is U bekend. Doe ons dit doel bereiken. Geef ons in de opening van onze lippen Uw getuigenis en doe ons spreken wat waarachtig is, tot verheerlijking van U en tot behoud van ons naar ziel en lichaam. Laat ons dan ons laten leiden in het besef dat wij het niet verstaan, en in het geloof dat Gij het niet alleen geven kunt, maar ook geven wilt.

Bereid Uw Woord in onze harten een plaats. Laat het ons overwinnen en inwinnen en laat ons er ons door laten brengen en houden in de wegen die Gij wilt dat wij gaan zullen en waarop het veilig is.

Zegen en sterk Uw Kerk over de ganse aardbodem. Houd en sterk haar, kastijd en troost haar, spreek naar het hart van Jeruzalem. Veel is er dat haar de moed zou kunnen benemen. Maar tenslotte is er ook weer niets dat dit behoeft te doen. Doe haar haar sterkte zien en zoeken en hebben in U. Breid haar ook nog uit.

Erbarm U over de volkeren. De toestand wordt hoe langer hoe moeilijker en dreigender. Waardig zijn wij dat het alles ineens stort. Maar bestaat het in Uw raad, verhinder het, verhinder het om Uws Naams wil, om Uws verbonds wil, en ter wille van Uw erfdeel dat Gij op de aarde hebt.

Gedenk onze zieken. Gedenk het kind dat zo droevig werd getroffen. U gaf enige hoop. Dat deze hoop moge worden versterkt, en dat op goede gronden, en dat het nog opgericht moge worden, tot eer van U en tot heil van zijn onsterfelijke ziel.

Amen.

Wij wensen, mijn zeer geachte toehoorders, enige ogenblikken na te denken over het 30e vers van Hebréeën 11. De woorden die wij daar vinden, zijn zeer bekend:

‘Door het geloof zijn de muren van Jericho gevallen, als zij tot zeven dagen toe omringd waren geweest.’

Gezongen: Psalm 66:1 en 2.

Israël had het einde van zijn reis bereikt. Zijn voeten stonden in het beloofde land. Vele moeilijkheden had men doorworsteld: de uittocht uit Egypte, de doortocht door de Rode Zee, de overtocht van de rivier de Jordaan, en vele andere moeilijkheden. Was men nu alles te boven? Neen, er stonden andere dingen te wachten. Hier is men nóóit alles te boven. Het is: Geloof en strijd, strijd en geloof! De Heere Jezus zei eens: ‘Strijdt om in te gaan door de enge poort; want velen (zeg Ik u) zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen’ (Luk. 13:24). De apostel Paulus bracht ons onder het oog dat wij door velerlei verdrukking moeten ingaan in het Koninkrijk Gods.

Jericho was de eerste stad die het volk had te passeren. Jericho was een versterkte stad en het volk Israël had geen wapens, bovendien had het nooit geleerd een stad te belegeren en in te nemen. Groot moet de verslagenheid onder deze mensen geweest zijn. Maar: ‘God Die helpt in nood, is in Sion groot’ (Ps. 99:2 ber.). Gij kent de geschiedenis. De stad wordt in de hand van Jozua gegeven. En wat er gebeuren moet, dat wordt hem gezegd. Men moet de stad omgaan, één dag, twee dagen, tot zeven dagen toe. Op de zevende dag moet dit herhaald worden tot zevenmaal. Het leek enigermate op kinderspel. Maar Jozua, die in de plaats van Mozes gekomen was en het volk aanvoerde, had de moed om het volk deze opdracht te geven. Hij geloofde, hoe onwaarschijnlijk de uitkomst

ook was. Met hem zijn anderen die geloven. En de Heere Jezus zei eens in de dagen van Zijn omwandeling op aarde: 'U geschiede gelijk gij geloofd hebt' (Matth. 8:13). Zo was het ook hier. Jozua en degenen die geloofden geschiedde naar hun geloof. Het is duidelijk dat het omtrekken van de stad het niet gedaan heeft, het is even duidelijk dat ook het felle geschrei van het volk het niet gedaan heeft; het was een werk Gods geweest, maar dit was verricht op het geloof van het volk. En zo schrijft dan de schrijver van de brief aan de Hebreëen: *'Door het geloof zijn de muren van Jericho gevallen, als zij tot zeven dagen toe omringd waren geweest.'*

Het geloof doet grote wonderen. De Heere Jezus zei eens tot Martha, de zuster van Lazarus: 'Heb Ik u niet gezegd, dat zo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult?' (Joh. 11:40).

Van het geloof is de belofte het voorwerp. De Israëlieten waren als overwinnaars om de stad getrokken. De belofte die hun geschonken was, hadden zij omhelsd. En nu was het hun als bevond zich de stad reeds in hun hand. Denk hier aan de beschrijving die wij in het begin van ons teksthoofdstuk vinden van het geloof: 'Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet' (Hebr. 11:1).

In Christus Jezus is de zaligheid volkomen: de vergeving der zonde, het recht op het leven en de vernieuwing van de mens. 'Christus', schrijft de apostel Paulus, 'is alles en in allen' (Kol. 3:11). Door de belofte wordt ons nu de Heere Jezus Christus, met al wat door Hem verworven is, aangeboden. Ik weet niet of u verstand hiervan hebt. Maar door de belofte is ons de Heere Jezus Christus gegeven. Denk aan de geschiedenis van de inneming van Jericho. De Heere had deze stad gegeven vóórdat zij haar hadden ingenomen, door de belofte. Het volk had kunnen weigeren te geloven. Dan zou de stad niet in hun bezit gekomen zijn, want er staat: *'Door het geloof zijn de muren van Jericho gevallen.'* Waar nu de Heere Jezus Christus met Zijn schatten en gaven door de belofte ons is geschonken, daar is Hij ons bezit, zo wij de belofte geloven.

Ik zei zo-even dat van het geloof de belofte het voorwerp is. Als de mens gelooft, dan let hij op de belofte. Vele mensen zeggen dat zij geloven, maar zij hebben de belofte niet in het oog gehad. Zij hebben maar geloofd. En nu deugt hun geloof niet. Wat ontbreekt hier? Zoudt u dit wel kunnen zeggen? Hier ontbreekt de openbaring van Jezus Christus in

het hart en de bekendmaking van God in Zijn Zoon. Waar deze openbaring niet wordt gevonden, daar is het niet mogelijk om door het geloof werkzaam te zijn tot eer van God en tot heil van zijn onsterfelijke ziel.

Ik weet dat er velen zijn die, wanneer zij over het geloof spreken, voor de belofte wel een plaats in hun werkzaamheden inruimen, maar dan kan er toch gebrek zijn aan wat niet gemist moet worden. Zoudt u ook kunnen zeggen wat dit dan is? Deze mensen zien de belofte in Christus niet. En waarom zien zij de belofte in Christus niet? Wat is hier weer de oorzaak van? Zij kennen de leer van de twee verbonden niet, de leer van het verbond der genade en van het verbond der werken. Wanneer nu iemand niet verstaat de leer van de twee verbonden, dan is het hem niet mogelijk om de belofte in Christus te zien, hij weet niet wat deze uitdrukking betekent. En zoals hij de belofte niet in Christus ziet, zo aanschouwt hij ook Christus in de belofte niet. Deze mensen omhelzen maar een woord. Maar het waarachtig geloof is niet de omhelzing van een woord, maar van de levende God, zoals Hij Zich geopenbaard heeft in de Heere Jezus Christus.

De belofte is altijd het voorwerp van het geloof. Zal iemand in de Heere kloeke daden doen, dan kan hij hiertoe niet overgaan voordat hem een belofte dienaangaande geschonken is. Ga slechts de Heilige Schrift na. Abram had nooit kunnen geloven dat hij de vader van vele volken zou worden, wanneer de Heere Hem de belofte niet gegeven had dat in zijn zaad alle volken der aarde zouden gezegend worden (Gen. 17:4, Rom. 4:17). De discipelen, bijna zonder uitzondering eenvoudige mannen, zouden de wereld niet zijn ingetrokken met de verkondiging van het leven, wanneer hun hiertoe niet geschonken was de opdracht, en hun niet gegeven was de belofte: 'Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde' (Matth. 28:18).

Laat ons, toehoorders, ons in de weg stellen om uit deze stof enige leringen tevoorschijn te brengen. Jericho was in het bezit van een volk. Daar komt een ander volk. Het nadert uit de woestijn. Jericho gaat over in het bezit van dit volk. De Heere is de Beschikker van het lot der volken en ook van het lot van ieder mens afzonderlijk. Gelooft gij dat? Laat de Heere zijn Die Hij is, en: 'Ken Hem in al uw wegen, en Hij zal uw paden recht maken' (Spr. 3:6). Terwijl, wanneer gij u op uzelf houdt, gij nooit anders doen zult dan de verwarring in uw leven, die toch al zo groot is, nog groter maken.

Jericho had zich versterkt en de poorten gesloten. Wat heeft het geholpen? De apostel Paulus schreef eens: ‘Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?’ (Rom. 8:31). In de Spreuken vinden wij dit woord: ‘Er is geen wijsheid en er is geen verstand en er is geen raad tegen den HEERE’ (Spr. 21:30). De les die hieruit te trekken valt, is: Ga opzij! Geef de Heere ruimte van handelen! Leg uw lot en leven in Zijn hand!

Erkent dien God; Hij is geducht;
Hij doet Zijn sterkte boven lucht
En boven wolken wonen. (Ps. 68:16)

Israël trekt om de stad, de eerste dag – er gebeurt niets. De tweede dag – er gebeurt nóg niets. Op de zevende dag heeft Israël zesmaal de stad omgetrokken – alles was bij het oude gebleven. Bij de zevende omtrekking verandert alles. De Heere bindt ons aan de middelen. Wij moeten deze gebruiken en dan wachten, uitzien en hopen. Nooit opgeven! De Heere Jezus zei eens in de dagen van Zijn omwandeling op aarde: ‘Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden’ (Matth. 24:13). Zacharias en Elisabet hadden zo’n diep verlangen gehad naar zaad, maar de tijd was voorbij. Op Gods tijd wordt het verlangen, dat de Heere in het hart van deze mensen had gelegd, vervuld.

Er staat dat Israël zeven dagen om de stad gegaan was. Daar was een sabbat in begrepen. En er staat in de Wet dat wij de sabbatdag zullen gedenken, dat wij zes dagen zullen arbeiden, maar op de zevende dag niet. Soms wordt de Kerk van Christus geroepen om dingen te doen tegen het Woord in. ‘Gij zult niet doden.’ Abraham maakt zich op om zijn kind Izak te slachten op Gods bevel (Gen. 22). ‘Gij zult niet stelen.’ Het uittrekkende volk uit Egypte berooft de Egyptenaren (Ex. 3:22). En hier werkt men op de zevende dag aan de inneming van de stad Jericho.

Gezongen: Psalm 96:5 en 6.

Ik zou, mijn zeer geachte toehoorders, tot mijzelf en tot u met deze vraag willen komen: In wiens handen zijt gij? In die van de vorst der duisternis, of in de handen van Christus? Eén van tweeën is het geval. Het komt aan op de overgave, op de overgave aan de Heere Jezus Chris-

tus. Maar hiertoe moeten wij in staat zijn. Want van nature dént een mens er niet aan om zichzelf over te geven. ‘Wij zijn heren,’ – dat is zijn taal – ‘wij zullen niet meer tot U komen’ (Jer. 2:31).

Wat is er nodig om zichzelf te kunnen overgeven aan de Heere? Zelfkennis: de kennis van onze verlorenheid in Adam, kennis ook van de verlorenheid van al onze werkzaamheden (om dit woord eens te gebruiken), van de verlorenheid van ons gebed, van ons lezen, van al onze godsdienstige verrichtingen. Dit in de eerste plaats. En dan: kennis van Christus, kennis van God. Het hart – ik zeg: het hart, niet de verbeelding – moet kunnen zeggen: ‘Ik zie God.’ Wanneer nu een mens zichzelf heeft leren kennen en ontvangen heeft een aanschouwing van de heerlijkheid Gods, dan kan hij zich niet langer van God verwijderd houden, hij geeft zich.

Wanneer er nu onder ons gevonden worden die hier niet van afweten, maar menigmaal geprobeerd hebben, ja ontelbare malen getracht hebben zich aan de Heere over te geven, dan moeten deze mensen bedenken dat het hieraan schort: dat zij God noch zichzelf hebben leren kennen. Wanneer men het Opperwezen en ook zichzelf niet heeft leren kennen, dan kan er van een overgave geen sprake zijn. Maar, zoals ik reeds gezegd heb, is deze kennis ons geschonken, dan komt de overgave vanzelf. En misschien zijt u wel in staat om te zeggen hoe dan deze overgave tot stand komt. Zij komt tot stand door de trekking die van God in Christus Jezus uitgaat. Deze trekking haalt ons uit onszelf en brengt ons tot de Heere. En zo staat er in het Woord: ‘Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden’ (Zach. 4:6). Ik heb u vroeger weleens gezegd dat de uitverkorene twee zaken doorgaans goed leert opmerken. De eerste is de drijving tot Christus. Deze geschiedt door de Wet. Maar zo komt men dan nog niet tot Christus, maar alleen tot het inzicht dat een gerechtigheid die voor God geldt, noodzakelijk is. Maar dan volgt op de drijving naar Christus de trekking en komt men. ‘Wij komen tot U, want Gij zijt de HEERE onze God’ (Jer. 3:22).

Onderzoek u of u deze dingen verstaat. Het is het werk van de Heilige Geest. De mens schiet hierbij over. En omdat dit zo is, valt hij neer en roept uit: ‘Niet ons, o HEER’, niet ons, Uw Naam alleen zij d’ eer’ (Ps. 115:1 ber.). Dit is het beste van de christelijke religie: in staat te zijn om God de eer te geven. Dat zal dan in de hemel eerst recht de werkzaamheid zijn van de triomferende Kerk.

De Heilige Geest gebruikt de Wet en het Evangelie. Eerst de Wet, en dan het Evangelie. Hij vermengt Wet en Evangelie niet, maar Hij doet het zó, dat wij in staat zijn om het onderscheid duidelijk te zien. Door de Wet worden wij verlost van onze waan, van het waangeloof. Van zijn waan komt geen mens af, zo de Heilige Geest hem niet bearbeidt door de Wet. En door het Evangelie wordt hem geschonken het rechtvaardigend, het zaligmakend geloof.

Ga na of u het begrijpt met het begrijpen van de Heilige Geest. Overdenk de dingen die des Geestes Gods zijn. Ze zijn wonderlijk. En zo gij een begenadigd mens zijt, zo weet ik dat gij iedere dag een zekere tijd afzondert om deze dingen te overdenken. Er staat ergens in Gods Getuigenis: 'Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn' (Ps. 104:34), en de apostel Paulus schrijft dat het bedenken des Geestes het leven is, terwijl het bedenken des vleses de dood is (Rom. 8:6). Bijna alle mensen bedenken wat des vleses is. Zij menen dat zij dat moeten doen ter wille van hun positie in de wereld, of omdat zij, zoals het weleens uitgedrukt wordt, willen léven. Het is de dood, zegt de apostel Paulus. Wat een weldaad: de dood gevonden te hebben voordat men sterft, de dood gevonden te hebben in zichzelf en het zijne, en het leven gevonden te hebben buiten zichzelf in de Heere Jezus Christus!

Laat u tot de Heere trekken. 'Strijd', zo hebben wij al gezegd in het begin, 'den goeden strijd des geloofs' (1 Tim. 6:12). Wij hebben geen steden in te nemen. Maar op onze schouders ligt een taak die veel zwaarder is. Zonden moeten door ons overwonnen worden. Alle zonden! Wanneer het Opperwezen in deze ogenblikken kwam, zou Hij ons in strijd moeten vinden tegen alle zonden. Een middel om de zonden te overwinnen is het geloof. 'Dit is de overwinning', schrijft Johannes, 'die de wereld overwint, namelijk ons geloof' (1 Joh. 5:4).

Maar ach, zegt een begenadigde, ik lijd nog zo dikwijls de nederlaag. Het is wel mijn voornemen om bij de Heere te blijven, maar het gelukt mij niet altijd. Ik haalde u reeds aan het woord van de Heere Jezus: 'Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.' Geef de moed niet op, maar strijd, blijf strijden! Eindelijk zult gij zien wat de strijd des geloofs oplevert. Van de triomferende Kerk wordt gezegd dat zij overwonnen heeft door het bloed des Lams (Openb. 12:11). En het is het geloof dat dit bloed aangrijpt.

Het had niet de schijn dat het omtrekken de stad in hun handen brengen zou, maar zij hebben toch het middel gebruikt. Zo moeten wij ook doen. Het heeft niet de schijn dat een gedrukt Woord, zoals wij hier voor ons hebben, ons in staat zal stellen om God, Die toch voor ieder mens onzichtbaar is, te aanschouwen, en ons door deze aanschouwing er toe zal brengen om met verloochening van onszelf Hem te zoeken. Laat u door de schijn niet terughouden. Het had er niet veel van dat Naäman door zich te wassen in de rivier gezond zou worden, en toch is hij door dit middel gezond geworden. Gij ziet het in het leven van de kamerling. Daar heeft het Woord het toch gedaan. Zolang de kamerling alleen zelf het Woord aangreep, had het niet plaats. Maar terwijl de kamerling het Woord aangreep, kwam de Heilige Geest en greep het Woord óók aan, en toen geschiedde het. Aan de middelen zijn wij gebonden en moet u zich laten binden. Wees ijverig, dag en nacht zoekende Jezus, Die gekruist is, maar nu is gezeten in de heerlijkheid aan des Vaders rechterhand.

Amen.

Gezongen: Psalm 99:7 en 8.

Catechisatie over de goede oorsprong van de goede werken, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 15 januari 1947 te Den Haag

Gezongen: Psalm 1:1, 2 en 3.

Wij spreken nog weer over de goede werken. Wij hebben de vorige keer gezegd dat er ten aanzien van de goede werken moet zijn een goede oorsprong, een goede regel en een goed doel. Wij zeggen vanavond iets in betrekking tot het eerste: *een goede oorsprong*. Wat zou dat wezen? Wat zou deze goede oorsprong zijn? – Ja, wij moeten niet direct op de dogmatiek vallen. Wij moeten bij iedere vraag stilstaan, en niet direct zeggen: ‘Ja, misschien kan ik dat met de dogmatiek wel beantwoorden.’ – Wat is de goede oorsprong, wat zou de goede oorsprong zijn? Immers kan een mens zich zo licht bedriegen. En wat wij niet waarlijk geloven, heeft eens iemand gezegd,* is maar winderige wetenschap. Daar ben ik het

---

* Theodorus van der Groe (1705-1784).

mee eens: wij leren de christelijke religie alleen kennen door het geloof.

Nu, wat is de goede oorsprong? Daar wil ik u wel wegwijs in zoeken te maken. Om dit te kunnen zeggen, om deze vraag te kunnen beantwoorden, moet u zich afvragen: Waar, in welk ogenblik van mijn leven was ik uit God, nietwaar? Wij weten dat er gesproken wordt van uit God geboren te worden (Joh. 1:13). Dus nu moet men zich afvragen: Wanneer was het in mijn leven dat ik zag, plotseling zag, dat ik uit God was? En wij gaan verder: toen men zag, plotseling zag, dat men uit God was, wat verstond men toen? Dit, dat ons de Heilige Geest geschonken was. En de Heilige Geest is de goede oorsprong.

Wanneer of waar wordt dat nu geleerd? Want anders begrijp je toch wel, als je iets met je verstand moet goedmaken, dat je er dan niet komt. De godgeleerdheid is een labyrint, dat is een doolhof, voor ieder mens die in de godgeleerdheid niet in- en omgeleid wordt door de Heilige Geest. Zo is de Heilige Geest dus de goede oorsprong. God had toen dus alles gescheiden, en in dat ogenblik zagen wij heel duidelijk de scheiding: aan de ene kant, het onze met onze verwerpelijkheid, en aan de andere zijde, de Heere en het Zijne, de Heere in Zijn heerlijkheid. Daar zag men – heb je de uitdrukking weleens gehoord? – daar zag men het snode van het kostelijke onderscheiden (Jer. 15:19). Hier onderscheidt men het snode van het kostelijke. En nu is de Heilige Geest de oorsprong van het goede. Niet alleen verstaat men dat men de Heilige Geest heeft ontvangen, maar ook dat de Heilige Geest het goede, de goede dingen in hem werkt. Hiervan wordt gesproken in Filippenzen 1 vers 6: ‘Vertrouwende ditzelve, dat Hij Die in u een goed werk begonnen heeft, dat voleindigen zal tot op den dag van Jezus Christus.’ Zie, hier hebben wij het: de Heilige Geest en het goede werk dat Hij verricht.

De Heere Jezus heeft de Heilige Geest voor de Kerk verworven. Hij heeft verworven voor de Kerk de gerechtigheid waarmee men voor God kan bestaan en de Heilige Geest. Dit vindt u in Jesaja 45 vers 24: ‘Men zal van Mij zeggen: Gewisselijk, in den HEERE zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen.’ ‘Gerechtigheden’, dat is de gerechtigheid Gods, en ‘sterkte’, dat is de Heilige Geest; en deze zijn ‘in den HEERE’, Hij heeft ze verworven.

De Heilige Geest is ook beloofd aan de Kerk, aan de uitverkorenen. Bijvoorbeeld vinden wij dit in de profetieën van Ezechiël: ‘Ik zal Mijn

Geest geven in het binnenste van u' (Ezech. 36:27). Ook vinden wij deze belofte bijvoorbeeld in het Evangelie van Johannes, de hoofdstukken 14, 15 en 16. Nu kan er door de Heere nooit iets beloofd worden of het komt ook uit. Dat zegt de apostel zo krachtig mogelijk wanneer hij het daarover heeft: 'Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons', 2 Korinthe 1 vers 20.

Het is een schande dat het vertrouwen van de Kerk op de belofte zo gering is. Als een mens enigszins kan, dan tracht hij het te stellen buiten de belofte. En het is geen wonder dat de mensen zo gaan houden van levensverzekeringen en assurantiën, enzovoort. Want een belofte Gods betekent tegenwoordig niets meer voor de mensen. Ach, zij verstaan de belofte ook niet meer. Er zijn zo weinig mensen die de zaak van een belovend God zouden kunnen uitleggen. Maar de Kerk van Christus heeft geleerd op niets anders dan op de belofte Gods te vertrouwen. En of het vertrouwen op de belofte nu zwak of sterk is, de Kerk van Christus vertrouwt erop en zegt: 'Zo Hij mij doodde, zou ik niet op Hem hopen?' (Job 13:15).

Dus waar de Heilige Geest beloofd is, daar wordt Hij ook geschonken, en de Kerk ontvangt Hem. Iedereen die tot de Kerk behoort, heeft de Heilige Geest. En als u meent dat u een gelovige is, dan moet u kunnen zeggen: 'Mij is de Heilige Geest geschonken.' Misschien denkt iemand: 'Gaat dit op? Kan men dit nu wel zeggen?' Ik heb het u tóch gezegd. Er komt een ogenblik in uw leven dat er een zwaard door uw ziel gaat. 'Want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten' (Hebr. 4:12). Dan leert men pas wat men zelf gedaan heeft en wat God nu heeft verricht. Dus men kán het niet alleen weten dat men de Heilige Geest heeft ontvangen, maar men móét het ook weten, en men weet het ook. Johannes ging van deze veronderstelling uit. Hij schrijft niet alleen aan de sterkgelovige, maar aan de gehele Gemeente: 'Gij hebt de zalving van den Heilige, en gij weet alle dingen' (1 Joh. 2:20).

De Kerk ontvangt de Heilige Geest, en de anderen ontvangen Hem niet en kennen Hem niet. De wereld kan de Heilige Geest niet zien. 'Welken de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent

Hem niet', heeft de Heere Jezus gezegd (Joh. 14:17). Een mens die buiten de Kerk van Christus is, ziet de Heilige Geest niet en kent Hem ook niet, en heeft Hem niet ontvangen.

En nu is het deze Geest Die de oorsprong is van een goed werk, van de goede werken. Het begin van het werk door de Heilige Geest, wat is dat? Dat is behalve de overtuiging van zonde en de toerekening van de gerechtigheid van Christus: de wedergeboorte of de vernieuwing. Als een mens niet wedergeboren is, dan kan hij nooit een goed werk doen. Adam was in staat om God te dienen zolang hij het beeld van God had. Maar niet zodra had hij het verloren of hij was onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Laat ons maar eens nagaan waarin het beeld Gods bestaat. Het beeld Gods bestaat in kennis, gerechtigheid en heiligheid.

Kennis: niet alleen zelfkennis, maar ook godskennis. Hoe zou nu een mens een goed werk kunnen doen zonder kennis? Er staat: 'De ziel zonder wetenschap is niet goed' (Spr. 19:2). Hij kent God niet, hij kent ook zichzelf niet, hij is zonder wedergeboorte en zonder gerechtigheid.

Als iemand de gerechtigheid van Christus niet is toegerekend, dan is in hem persoonlijk het werk van God niet. Onze vaders zeiden dat de eerste weldaad van het verbond der genade is de rechtvaardigmaking, *de rechtvaardigmaking*. U kunt het ook vinden in Efeze 1 vers 7. Als u het goed nagaat, dan zult u het vinden, het staat aan de rand, dat de vergeving der zonden, dat is de rechtvaardigmaking, de eerste vrucht is van de verlossing (kanttekening 23). Lees het maar eens na, u hebt allen wel een grote Bijbel,* daarin kunt u het vinden. Dus: als iemand het beeld Gods niet heeft, is hij niet gerechtvaardigd.

Als iemand het beeld Gods niet heeft, is hij Gode niet toegewijd. Er staat in de Spreuken dat de Heere zegt: 'Mijn zoon, geef Mij uw hart' (Spr. 23:26). De Heere wil het hart van een mens hebben.

Dus, zal men in staat zijn om enig goed werk te verrichten, dan moet in ons het beeld Gods hersteld zijn geworden. Dat gebeurt in de wedergeboorte of de vernieuwing. Dit is het werk van de Heilige Geest, en u moet het nu maar bedaard nagaan. Ik haast mij niet om het te zeggen, ga het maar rustig na. Want ik hoor weleens zeggen: 'Wachtte de dominee nu maar eens bij dat punt, dan kon ik het eens rustig overdenken;

---

* een uitgave van de Statenvertaling met kanttekeningen

maar nu gaat hij al weer verder.' Dus, ga het maar rustig na. En als u dat door genade mag verstaan, dan zult u dat in uw hart vinden. In het hart van de begenadigde staat alles zo uitgetekend!

De Heilige Geest is de oorsprong, de goede oorsprong van de goede werken. En dan volgt ook het geloof en de liefde. Het geloof wordt gewerkt door de Heilige Geest, nietwaar? Zou je ook kunnen zeggen hoe het geloof gewerkt wordt, ik bedoel het geloof in Christus? Want er is ook een geloof ten opzichte van de Wet, dat gaat altijd vooraf. Je mag ook wel zeggen hoe *dit* geloof gewerkt wordt. Als men niet kan geloven dat de Wet hem veroordeelt, dan kan men ook niet aannemen dat het Evangelie hem bedoelt, het is altijd Wet en Evangelie. Maar het Evangelie is het waar het om gaat. Maar de Wet wordt gepredikt opdat men het Evangelie zal waarderen. Een mens die door de Wet niet is bearbeid, wordt niet gebracht tot het Evangelie, en zal eenmaal moeten zeggen: 'Ik heb mij vergist.'

Zou u kunnen zeggen hoe de Heilige Geest het geloof in Christus werkt? De Heilige Geest werkt dit geloof door de liefde Gods die in het hart is uitgestort. En door dit geloof worden wij verenigd met Christus. Door dit geloof komen wij tot Christus en verenigen wij ons met Hem. Ik heb u een paar weken geleden uitgelegd wat het komen tot de Heere Jezus is. Al deze dingen moeten wij nagaan. Het is een komen tot Christus met het verstand, met de wil en met de genegenheden. Met het verstand: dan geeft men toestemming aan Gods van eeuwigheid uitgedacht middel om door Christus een zondaar zalig te maken. Vanaf dit ogenblik is deze mens aan dit middel gebonden, en zegt hij met de dichter van Psalm 27 vers 5: 'Dat wil, dat zal ik doen; ik zoek den zegen alleen bij U, o Bron van troost en licht!' Het is ook een daad van de wil. Een mens die tot Christus komt, is gewillig, gewillig gemaakt op de dag van Gods heirkraft (Ps. 110:3). De mens valt er hier buiten en hier is het God alleen. Daarom is het zo schoon, en dáárom zegt de dichter van Psalm 89: 'Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen' (vs. 8 ber.). Dat is het komen tot de Heere Jezus Christus. Men heeft Hem lief, men opent zijn hart voor Hem, en sluit Hem in de armen des geloofs, zoals Simeon, die in de tempel was, juist op het ogenblik toen Maria en Jozef met het Kindeke binnentraden om Het de Heere voor te stellen (Luk. 2:25-35).

Zo verenigt de Heilige Geest de mens met Christus, en Hij reinigt deze mens, en ten gevolge van deze reiniging heeft zulk een mens maar één begeerte. Een werelds mens wordt heen en weer getrokken door de begeerte, maar de Kerk van Christus heeft maar één begeerte: 'Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de lieflijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel' (Ps. 27:4). En deze mens, bij wie zo de Heilige Geest het beeld Gods aanvankelijk herstelde, en die geschonken is het geloof dat met Christus verenigt, deze mens heeft lief. Als God ons de liefde Gods toont, ons toont dat Hij ons liefheeft, dan heeft dat ten gevolge dat wij Hem ook liefhebben. 'Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft' (1 Joh. 4:19).

Maar hoe toont ons God dat Hij ons liefheeft? Alweer een belangrijke vraag. Hij toont dit door Zichzelf in het hart van de mens in Christus Jezus te openbaren, *door Zichzelf in Christus Jezus te openbaren*, te openbaren in ons hart. Als dit plaatsheeft, dan is de liefde Gods in ons hart uitgestort, zoals de apostel Paulus schrijft in Romeinen 5, 'door den Heiligen Geest, Die ons is gegeven' (vs. 5). Zo zegt dezelfde apostel: 'Want de liefde van Christus dringt ons, als die dit oordelen, dat indien Eén voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Dien Die voor hen gestorven en opgewekt is' (2 Kor. 5:14, 15).

Hier heb ik je nu genoemd de goede oorsprong van de goede werken. Is het moeilijk voor je? Kinderen, goed luisteren, als je het nu niet alles verstaat, het zou kunnen dat het later bij je terugkwam en je het leerde begrijpen. Als de Heilige Geest je geschonken is, dan zul je nooit zeggen: 'Ik versta het niet', want daar hangt het niet van af, het hangt af van het ontvangen van de Heilige Geest. Dus dat is de goede oorsprong: een werk van de Heilige Geest. Om dus een goed werk te doen, moet men de Heilige Geest ontvangen hebben, de Heilige Geest, het geloof, de liefde.

En hoe gaat het nu als men een goed werk doet, hoe gaat dat? Ik zal u trachten te zeggen hoe dat gaat. Ik bezocht eens iemand, vele jaren geleden, het was een zieke. Deze zieke zei tot mij: 'Dominee, wij zullen nu niet spreken over de vereniging in Christus, maar laten wij eerst eens spreken over het wandelen in Christus.' Het wandelen in Christus, weten jullie daar wat van? Dat zou ik ook tot jullie kunnen zeggen als ik u per-

soonlijk ontmoette: ‘Weten jullie er wat van, van het wandelen in Christus?’ Het veronderstelt wat ik zo-even zei: dat men ontvangen heeft de Heilige Geest. En verder moet men de zwakste en de meest machteloze mens zijn op aarde, die geen verstand heeft van goed of kwaad, verlegen is, diep verlegen bij zichzelf – als deze gestalte er niet is, denk dan niet dat er ooit een goed werk komt! – machteloosheid, diepe verlegenheid, en tegelijkertijd dat wat Gods wil is, ons bekend is, ons bekend is dat Gods wil moet geschieden!

Daar hangt nu mijn leven van af. Als ik dat niet heb, dan kom ik om. Als deze gestalte er niet is, dan zal men ook niet in Christus wandelen. En nu moet deze mens in deze gestalte van Christus gebruik maken, gebruik maken van Christus om zich door Hem te laten leiden van stap tot stap. Waar de Heere niet voorgaat, moet hij niet verder gaan. Denk maar aan de wolkkolom en de vuurkolom in de woestijn. Het volk ging niet verder als de wolkkolom stilstond en als de vuurkolom niet verder ging (Ex. 40:36-38).

En heeft men het werk gedaan, dan moet men schuilen, als een schuldig mens schuilen onder de vleugelen van de gerechtigheid van Christus. Want het doen van dat werk was onze grond niet. Dat werk was uit God, dat was zuiver uit God; wij deden er niets aan. En omdat wij het niet zuiver verrichten, is het noodzakelijk dat wij schuilen, zien op het bloed van Christus, schuilen onder de vleugelen van de gerechtigheid, schuilen in de gerechtigheid van Christus. Christus hier tot voorbeeld te hebben en op Hem te zien en te gaan tot Hem, dat is een goed werk verrichten, en dat is ook het wandelen in Christus. Gij kent de tekst: ‘Gelijk gij dan Christus Jezus, den Heere, hebt aangenomen, wandelt also in Hem’ (Kol. 2:6). Hoe heeft men Hem nu aangenomen? Als een machteloze en goddeloze in zichzelf. Zo komt een goed werk tot stand. En van zulk een goed werk moeten wij voorzien zijn bij ons sterven. ‘Zalig zijn de doden die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen’ (Openb. 14:13).

Gezongen: Psalm 119:3 en 4.

Gedeelten uit een predikatie van James Durham over Jesaja 53:1a

‘Wie heeft onze prediking geloofd?’

De zonde van het ongeloof

Het ongeloof is niet alleen een zonde tegen de Wet, maar ook tegen het Evangelie, en wel tegen de kracht en het wezen daarvan. Het gaat tegen de eigenlijke inhoud en het doel van het Evangelie in, dat wil zeggen tegen de openbaring van de heerlijkheid van Gods genade in het brengen van zondaren tot het geloof in Christus en tot de zaligheid in Hem. Hij kan deze grote dingen niet doen onder een ongelovig volk vanwege hun ongeloof. Het bindt (met eerbied gesproken) Zijn handen, zodat Hij hun geen goed meer kan doen. Het doet meer af van de eer van God en van de Middelaar, het brengt meer nadeel toe aan de bediening van het Evangelie en het veroorzaakt een groter bederf aan de zielen, dan enige andere zonde.

Bij andere zonden zou Christus dankzij Zijn werk toch verzadigd kunnen worden, en ondanks andere zonden zou er een betrekking kunnen worden gemaakt tussen Hem en de zondaren. Maar als de zonde van het ongeloof geheel onbeperkt en algemeen was, zouden wij niet één ziel in de hemel kunnen brengen. De zaligheid van de zielen wordt het welbehagen van de Heere genoemd, maar deze zonde verhindert dat en zij sluit de toegangsdeur tussen God en de zondaar. Het ongeloof neemt ook de vrucht van de bediening van de prediking weg, het doet de leraren klagen tot God dat het Woord niet wordt aangenomen, het verijdelt het doel van de prediking en het is de eigenlijke oorzaak van het verderf van de onsterfelijke zielen. Het is onnodig om te zeggen dat het de toorn van God aanbrengt, maar daarenboven doet het de zondaren daar voor eeuwig onder blijven, want: ‘Die niet gelooft, is alrede veroordeeld’, en: ‘De toorn Gods blijft op hem’, zoals aangetoond wordt in Johannes 3 vers 18 en 36.

Meer in het bijzonder, er is niets in God dat het ongeloof niet veracht. Het veracht Zijn genade en maakt die vruchteloos. Wanneer Christus niet wordt aangenomen, dan wordt de Geest van genade smaadheid aangedaan. Een ongelovige dwarsboomt Hem in de weg van Zijn genade. Hij wil geen geestelijk goed van Hem ontvangen. Het strijdt tegen

Zijn goedheid, want waar het ongeloof heerst daar heeft Hij als het ware geen toegang om deze genade mede te delen. Het veracht Zijn getrouwheid, er wordt geen belang gehecht aan Zijn beloften en het maakt Hem tot een leugenaar. Kortom, het veracht al Zijn volmaaktheden.

Beschrijving van het ware geloof en oproep daartoe

Het geloof komt kort gezegd hier op neer dat zondaren onder een gezicht en gevoel van hun verloren staat tot Hem de toevlucht nemen, Hem aannemen en op Hem en Zijn voldoening rusten, tot vergeving van zonden, om met God vrede te hebben. En dit omdat Christus aan Gods rechtvaardigheid voor anderen heeft voldaan en Zijn voldoening in het Evangelie wordt aangeboden aan allen die dit willen aannemen, namelijk aan allen die het Evangelie horen.

Hebben wij wel argumenten nodig om u hiertoe te overreden? Als u van uw zondigheid en van uw verloren staat buiten Christus overtuigd bent, en ook overtuigd bent dat er een toekomstig oordeel is waarin zondaren voor Hem moeten verschijnen om geoordeeld te worden naar dat zij gedaan hebben in het lichaam, hetzij goed, hetzij kwaad, en als u ook gelooft dat een zondaar die niet in Christus wordt gevonden, niet zal kunnen bestaan, en dat er tevens geen andere weg is om in Hem gevonden te worden dan door het geloof (met rechtvaardiging als gevolg zoals Paulus dit heeft beschreven, zie Filippenzen 3 vers 9 en 10), dan moest uw belangrijkste werk en betrachting zijn om in Hem gevonden te worden door het geloof. Dit is wat ons doel en onze betrachting moet zijn. Hierdoor hebben wij toegang door het Evangelie. Het is, kortom, ontbloot te worden van en verloochend te zijn aan onze eigen gerechtigheid, om daar enig vertrouwen op te hebben ten behoeve van onze rechtvaardiging voor God, en om niets te hebben om op te rusten dan de gerechtigheid van Christus die in het Evangelie wordt aangeboden en door het geloof wordt aangenomen.

Aanmoediging tot het geloof

Wat voor recht en aanmoediging heeft een zondaar nu om op deze grond te rusten en te vertrouwen? Deze zijn vele om gebruik van te maken, omdat Christus Zichzelf in Zijn volheid aan u voorstelt, om u op Hem te wentelen en om u aan Hem te onderwerpen. Om het goed te

zeggen, ze zijn zodanig dat ze alle tegenwerpingen kunnen wegnemen, die iemand zou kunnen hebben in het komen tot Hem. Zonder het schuldige weg te nemen van andere tegenwerpingen, ja om de onverantwoordelijkheid van het niet-komen aan te tonen: het grote beletsel is dat de mens niet wil komen om het leven te hebben.

Oordeelt u niet dat de aanbidding van het Evangelie een genoegzame grond is en recht geeft om in Hem te geloven? En als het dat voor anderen is, moest dit dan ook voor u geen genoegzame grond en recht zijn om in Hem te geloven? Wanneer de Heere zegt: 'Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen', Psalm 81 vers 11, wat voor verontschuldiging kunt u dan hebben om de aanbidding af te slaan of om die te weigeren? Als u van oordeel bent dat Christus waarachtig is in Zijn geboden, is Hij dan ook niet waarachtig in Zijn aanbiddingen? Hij heeft de bediening van Zijn Evangelie zo ingesteld, dat Hij met opzet alle gronden van weigering die iemand zou kunnen hebben om in Hem te geloven, wegslaat. De voorwerpen van Zijn genade hebben een zodanige hoedanigheid dat alle mensen in de wereld die daarvan denken uitgesloten te zijn, er toch deelgenoten van kunnen worden. Want die voorwerpen zijn zondaren, verloren zondaren die zichzelf bedorven hebben, goddelozen, dwalende schapen, nooddruftigen, mensen die alles missen, gevangenen, gebondenen, blinden enzovoort, volgens Jesaja 61 vers 1: 'De Geest des Heeren HEEREN is op Mij, omdat de HEERE Mij gezalft heeft, om een blijde boodschap te brengen den zachtmoedigen; Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart, om den gevangenen vrijheid uit te roepen, en den gebondenen opening der gevangenis.' En degenen die in Jesaja 55 vers 1 tot de markt van vrije genade worden geroepen en genodigd, zijn de dorstigen en die geen geld hebben, die de mensen normaal gesproken zouden uitsluiten, maar die op de markt van vrije genade allen welkom zijn. Het is tot hen tot wie de genade roept: 'O, komt!', en: 'Die wil, neme het water des levens om niet' (Openb. 22:17). Het is niet alleen die Hij wil (met eerbied gesproken), maar die zelf willen. 'Die wil, die kome.' Als u nu komen wilt, zo legt de genade u de aanbidding in handen, om die er als het ware in te schrijven. Om ons te laten weten dat Hij de ware gelovigen een sterke vertroosting gunt, en dat degenen die dit Evangelie horen, óf geloven zullen, óf geen verontschuldiging hebben, zal Hij zeggen: 'Wat is er

meer te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb?' (Jes. 5:4). Als u zeggenschap over de aanbidding zou hebben, wat zou u daarin meer willen begeren? Zij kan niet vrijer zijn dan 'zonder geld en zonder prijs'. Zij kan niet ernstiger worden aangeboden dan met 'O!' en de uitroep om te komen. Soms klaagt de Heere: 'Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben' (Joh. 5:40). Soms weent en treurt Hij omdat de zondaren niet verzameld willen worden, zie Lukas 19 vers 41 en 42 en Mattheüs 22 vers 37. Kunnen er nu wel grotere blijken van waarheid en echtheid in enige aanbidding zijn?

Gebod om te geloven

Tot verdere aanmoediging om te geloven zal ik nog het volgende zeggen. Dit moet u zien als een terechtwijzing om te geloven en u moet daaruit ook de gevolgtrekking maken dat het een grote zonde is om niet te geloven. U hebt niet minder recht om te geloven, dan ooit iemand gehad heeft vóór u. David, Mozes, Paulus, enzovoort, hadden niet meer recht om te geloven dan u hebt. Ik bedoel dat u hetzelfde verbond, dezelfde beloften en hetzelfde Woord, dezelfde Christus en Zijn volheid, dezelfde God en Zijn getrouwheid en hetzelfde recht hebt die God aan al Zijn volk gegeven heeft, sinds Hij een Kerk op aarde gehad heeft. Denkt u dan niet dat er een zware grond van beschuldiging tegen u zal zijn, wanneer u zal zien dat anderen, die dezelfde redenen hebben om te geloven als u, in het Koninkrijk der hemelen zullen aanzitten, maar dat u zichzelf als een hoogmoedige rebel buitensluit? Wat voor onderscheid er tussen mensen ook mag zijn in het grote werk der genade of van Gods Geest met betrekking tot Zijn werk van het geloof in het hart, zo is het nochtans zo dat de grond van het geloof hetzelfde is, namelijk het Woord, dat een ieder kan horen die tot de zichtbare kerk behoort. En omdat dit Woord aan ons wordt aangeboden, zo is er niets dat een verontschuldiging kan zijn om niet te geloven.

De grond van het geloof is zo vast en goed, dat die het nooit begeben heeft wanneer daar iemand op leunt. Wie het zou willen mag het Evangelie voor zwak en nutteloos aanzien, het zal echter een getuigenis zijn dat de verloren ongelovigen mee zullen nemen naar de hel, namelijk dat het was de kracht Gods tot zaligheid voor een ieder die gelooft. En er is niets in het Evangelie zelf geweest dat de ongelovigen van het goede

daarvan verstoken deed zijn. Zij hebben zichzelf benadeeld door niet in het Evangelie te geloven. Daarom wordt het Woord genoemd 'goud, komende uit het vuur' (Openb. 3:18). Er kan niet één tittel of jota van de beloften van Jehova op de aarde vallen.

Daarom vermanen wij u nogmaals in de Naam des Heeren, en ik doe dat in Zijn Naam, om toch zo een grote zaligheid niet te verachten. O, veracht toch de genade van God niet en laat die niet tevergeefs zijn!

Calvijn over de vervulling en de bediening van de Doop

(Institutie IV, xv, 6) Ons geloof ontvangt dit nut uit de Doop, dat deze ons met zekerheid betuigt, dat wij niet alleen in de dood en het leven zijn ingelijfd, maar ook zo met Christus Zelf verenigd zijn, dat wij deelgenoten zijn van al Zijn goederen. Want daarom heeft Hij de Doop in Zijn eigen lichaam gewijd en geheiligd, opdat Hij die met ons gemeen zou hebben als een zeer zekere en vaste band van eenheid en gemeenschap, die Hij Zich verwaardigd heeft met ons aan te gaan. Zodat Paulus daaruit bewijst (Gal. 3:27) dat wij kinderen Gods zijn, omdat wij Christus in de Doop hebben aangedaan. Zo zien we dat de vervulling van de Doop in Christus is. Christus noemen wij daarom een eigen voorwerp en oogmerk waarop de Doop ziet. Daarom is het niet te verwonderen dat verhaald wordt dat de apostelen in Zijn Naam gedoopt hebben, hoewel hun toch ook bevolen was om te dopen in de Naam des Vaders en des Geestes. Want alle gaven Gods die in de Doop worden voorgesteld, worden in Christus alleen gevonden. En toch is het beslist zo, dat hij die in Christus doopt, tegelijkertijd de Naam des Vaders en des Geestes zal aanroepen. Want daarom worden wij door Zijn bloed gereinigd, omdat de barmhartige Vader, willende ons naar Zijn onvergelykelijke goedertierenheid in genade aannemen, deze Middelaar in het midden gesteld heeft, om voor ons bij Hem gunst te verwerven. En de wedergeboorte verkrijgen wij eerst dan van Zijn dood en opstanding, indien wij, door de Geest geheiligd, vervuld worden met een nieuwe en geestelijke natuur.

(IV, xv, 20) Het is verkeerd wanneer mensen die geen ambt bekleden, zich de bediening van de Doop aanmatigen: want zowel de uitdeling van de Doop als van het Avondmaal is een deel van de kerkelijke bediening. Immers, Christus heeft niet aan vrouwen of aan alle mogelijke

mensen bevolen om te dopen, maar Hij heeft dit bevel gegeven aan hen die Hij tot apostelen aangesteld had.

(IV, xv, 22) Ten onrechte wordt het voorbeeld van Zippora aangehaald (Ex. 4:25). Want uit het feit dat de Engel van God tevreden gesteld was toen zij, na een steen genomen te hebben, haar zoon besneden had, wordt ten onrechte opgemaakt dat haar daad door God goedgekeurd werd.

Het is duidelijk dat dit uit de hartstochtelijkheid van haar gemoed is voortgekomen. Want ze mort tegen God en haar man, omdat ze gedwongen wordt om het bloed van haar zoon te vergieten. Daar komt bij, dat al had ze zich in alle andere dingen goed gedragen, dit toch een verwijtbare lichtvaardigheid van haar was dat ze haar zoon besneed in de tegenwoordigheid van haar man, die niet een of andere gewone man was, maar Mozes, de voornaamste profeet van God, de grootste die ooit in Israël is opgestaan; en dat mocht ze net zo min doen als dat het tegenwoordig aan vrouwen geoorloofd is te dopen onder de ogen van de bisschop. Maar dit geschil zal terstond zonder enige moeite uit de weg geruimd worden door dit beginsel, dat de kleine kinderen wie het overkomt dat ze uit dit leven verhuizen voordat ze gedoopt zijn, niet buiten het Koninkrijk der hemelen gesloten worden.

We zouden aan Gods verbond groot onrecht doen als wij daarin niet rusten, alsof het op zichzelf zwak is. Want de kracht van dat verbond hangt niet aan de Doop noch aan enige bijkomende zaken. Later komt het sacrament er bij als een zegel, niet om aan Gods belofte kracht toe te brengen, alsof ze op zichzelf zwak was, maar alleen om haar voor ons te bevestigen. Daaruit volgt dat de kinderen van de gelovigen niet daarom gedoopt worden, opdat ze dan eerst kinderen van God worden, terwijl ze vroeger vreemd waren aan de kerk. Maar veeleer worden ze daarom door een openbaar teken in de kerk opgenomen, omdat ze door de weldaad van de belofte reeds te voren tot het lichaam van Christus behoorden.

Indien derhalve het teken niet door zorgeloosheid of minachting of onachtzaamheid wordt nagelaten, zo zijn wij veilig voor alle gevaar. Het is dus veel heiliger aan Gods ordinantie deze eerbied te bewijzen dat wij de sacramenten van nergens anders verzoeken dan daar vandaan waar de Heere ze in bewaring heeft gegeven. En wanneer men ze niet kan krijgen van de kerk: Gods genade is niet zo aan de sacramenten gebonden, of we kunnen haar wel verkrijgen door het geloof uit des Heeren Woord.